

*Vitába keveredett a szülővárosi alapítvány
a képzőművészeti lektorátussal*

Szamárfogat

A meghívásos pályázatra beérkezett négy szoborterv egyike. Rippl-Rónai nagyon gazdag ember hírében állt, így tarthatott volna hintót is, ha a kordét méltatlannak érezi magához

Szeretni való, jelképpé váló, egész alakos, derűs szobrot állíttatna a festőóriásnak a Kaposvárért Közalapítvány, ám a lektorátusi szakvélemény szerint a szamaras kordéra ültetett Rippl-Rónai-ábrázolás dehonesztáló volna az egyik leghíresebb festőművészünkre nézve. A festő szellemi és tárgyi hagyatékát gondozó Horváth János művészettörténész is hasonlóképpen érvel: „Abszurd ötlet Rippl-Rónait szamárkordén ülve ábrázolni. ... A szamár mint attribúció közismert jelképe a butaságnak, csökönyösségnek.” A közalapítványi kurátorok vitatják a lektorátusi szakvéleményt.

Szembekerült a Kaposvárért Közalapítvány köztisztelőnek örvendő személyiségekből álló kuratóriuma a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátussal és a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága képzőművészeti osztályának művészettörténészeivel, jelesül *Horváth János* Rippl-Rónai-szakértővel az alapítvány elgondolása szerinti Rippl-Rónai-szobor ügyében. A múlt év végére igencsak kiéleződött vitát az váltotta ki, hogy a lektorátus határozottan elutasította a város közalapítványának azt a tervét, hogy a festőóriást egy szamárfogaton ülve ábrázolja a somogyi megyeszékhely belvárosában elhelyezendő, egész alakos, életképszerű szoborkompozíció.

– A széles karimájú kalapot viselő, színes egyéniségű mester számára nem volt dehonesztáló felülni a szamaras kordéra, s azzal a Róma-hegyről „leereszteni” a városba. Művészettörténeti tény, hogy *Rippl-Rónaitól* nem álltak távol a falusias miliőbe tartozó állatok, a Róma-hegyi kúria közelében pávak ékeskedtek, „vörös foltos, rosszul tejlő, de szép tehének legeltek. Volt itt méhes, istálló, galambház és pajta, válogatott kutyák, sőt még csacsifogat is” – érvelnek egy művészettörténeti leírásra hivatkozva a szamárfogatos Rippl-Rónai-szobor mellett az alapítvány kurátorai.

– A Kaposvárért Közalapítvány körültekintően járt el a pályázat kiírásakor. A megbízható források között az ugyancsak somogyi illetőségű *Bernáth Aurél* két könyvéből is idézhetünk annak alátámasztására, hogy Rippl-Rónai igenis felült a szamaras szekérre. „A kordélyból úgy állt ki nagy teste, mint egy Buddha-szobor. Széles művészkalapja, lecsüngő haja olyan extravagáns látványt nyújtott, hogy mindenki utánanézett, amíg lehetett” – idézi Bernáthot a kuratórium művészettörténetben jártas civil szakértője, *Gáspár Ferenc*.

A kaposvári kórház főorvosa a kilencvenhét éves Kossuth-díjas író, *Takáts Gyula* által is megerősítettnek tartja Bernáth Aurél visszaemlékezését. Az író ugyanis a szemtanú hitelességével még azt az utvonalat is megadja, amelyen annak idején Rippl-Rónai a számarkordén ülve rendszeresen közleke-

dett. Takáts Gyula szerint az erre utaló ábrázolás nem sértő.

Ezzel a pályázat kiírói megdőlnek tekintik Horváth Jánosnak az érvelését, hogy „Anella, a festő nevelt lánya ugyan felült a szamárfogatra, de Rippl-Rónai nem”. Visszautasítják továbbá, hogy a szamárfogat dehonesztáló volna a híres festőre nézve, s hogy bárki is provinciális szemléletűnek titulálja a szamárfogatos szoborkompozíció mellett kardoskodókat.

Négy terv érkezett a Kaposvárért Közalapítvány meghívásos Rippl-Rónai-szobor-pályázatára, ám közülük a lektorátus csak egyre mondta ki, hogy „az alkotó munkáján karakteresen jelenik meg Rippl-Rónai derűs személyisége”, s hogy „a szamár megfogalmazása is életszerű”. Am a bizottság a pályázati kiírás alap gondolatát (mármint hogy a szobor Rippl-Rónait a szamárfogattal együtt jelenítse meg) eleve hibásnak tartja, a terv megvalósítását nem javasolja.

A képzőművészeti lektorátus 2007. december 6-i szakvéleményével lezárta a kaposvári Rippl-Rónai-szobor ügyét, de a szülővárosban azóta is folytatódik a terv elutasításával gerjesztett disputa. A közalapítvány kuratóriumának elnöke, *Fekete László* ügyvéd lapunknak azt mondta: a szoborállítás művészettörténetben is jártas ötletgazdától távol áll a zajos esztétikai vita, és nem szeretnék egy „helyi háborúval” hírbe hozni a „festők városa” címet büszkén viselő Kaposvárt. Mindazonáltal ragaszkodnak ahhoz az elgondolásukhoz, hogy Kaposvár belvárosát egy kedves, szerethető, életképszerű Rippl-Rónai-szobor ékesítse.

Szép Tamás ügyvéd, önkormányzati képviselő, a közalapítvány ellenőrző bizottságának vezetője humoros hangú, de figyelemre méltó érveket felsorakoztatott „antilektorátusi szakvéleményben” vitázik a Rippl-Rónai és a szamárfogat összeegyeztethetlenségét állító Horváth János művészettörténetessel, mondván, „aki felvette a kolompot, az kolompoljon”.

És persze Horváth János sem marad adós az ellenérvekkel. Egyebek közt azt írja: „Hamis beállítás, értékhamisítás számarkordén ülve ábrázolni Rippl-Rónait ... a magyar piktúra *Cézanne-ját, Gauguinjét* ... aki egymaga volt a reakció az Akadémiával és Nagy-bányával szemben.”

A szamárfogatos Rippl-Rónai-szobor megvalósítása mellett a legtöbb érvet az irodalmi és művészeti egyesületekben is aktívan tevékenykedő civil szakértő, *Gáspár főorvos* sorakoztatja föl.

– A pályázati kiírásban megfogalmazott Rippl-Rónai-szobor kizárólag kaposvári környezetben hordoz érthető mondanivalót, ezért az csak a szülővárosban valósítható meg. Mint a lélek rezdülésének meghatározó szerepet tulajdonító orvos ugyanúgy vélekedem a festőóriásról, mint a genetikus *Czeizel Endre*, aki a közelmúltban megjelent *Festők – gének – szígyenek* című könyvében Rippl-Rónairól megállapítja: „géniusz, annak minden emberi következményével együtt”.

Paradox módon *Gáspár doktor* – a saját érvelésének és igazának alátámasztására – a szoborállítást élesen elutasító Horváth János művészettörténész szavait is felhasználja. „Rippl-Rónai tudta, hogy milyen szerepet játszik, amikor a külvilág szemében előadta magát. Exponálta magát úgy is, mint hétköznapi jelenséget. Tudatosan formálta magáról a képet... A mű nem választható el a művész egyéniségétől. És megfordítva sem. Rippl-Rónai alakja nem függetleníthető a művész alakjától. A Rippl-Rónait ábrázoló szoboralakhoz történő eszköztársítás a művész lényegi szerepét hivatott jelezni” – idézi Horváth Jánost *Gáspár doktor*.

– Meggyőződésem az is – mondja –, hogy mivel a festők anyanyelvi szinten beszélnek a szimbolika nyelvét, Rippl-Rónai tudta, hogy egy szamár és nem a szimbólum húzza a kocsiját, amelyen rendszeresen végigvonult a városon. Nagyon gazdag volt, így tartott volna hintót is, ha a kordét méltatlannak érezte volna magához. Esetében a szamár (vagy az öszvér) vontatta kordé, az egyéb kellékekkel együtt, hozzátartozott a kisvárosi mindennapok egyhangúságát megtörő, mindenki mástól különbözni akaró festőművész tudatosan vállalt extrém nimbuszának alakításához és fenntartásához. Ezért sem gondolkodhatunk emlékműben, csak egy kedves, szerethető történetet elmesélő szoborban. Látni vélem a mester szája sarkában megbúvó hamiskás mosolyt: lám-lám, jó befektetés volt a számarkordé, még száz év múlva is beszélnek róla...

A szoborról egyébként még nincs döntés, így az érvek ütköztetése várhatóan folytatódik.

Hétvégi Művészet